

Motion till riksdagen 2017/18:1272

av **Finn Bengtsson (M)**

Ändrad grund för att beräkna sjukersättning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att överväga en förändrad beräkning av sjukersättningen så att den bättre än i dag stöder arbetslinjen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

I början av detta sekel så övergick den tidigare förtidspensionen från det offentliga pensionssystemet till det offentliga sjukförsäkringssystemet. Detta var i grunden bra, eftersom en förtidspension på grund av sjukdom inte måste innebära att arbetsförmåga helt saknas. Men i samband med denna ändring från det som tidigare kallades förtidspension till det som sedan kom att kallas sjuk- eller aktivitetsersättning inom ramen för sjukförsäkringen, så gjordes ett stort misstag genom att man inte såg över beräkningsgrunden för ersättningen i det nya systemet som därmed är helt kontraproduktiv för arbetslinjen.

Beräkningsgrunden för sjukersättning bygger på att man kan vara berättigad till minst 25 % ersättning, eller till 50 %, 75 % eller 100 %. Många sjukdomar som kräver sjukersättning tidigt i livet kännetecknas inte sällan av att vid behov av sjukersättning så kan ersättningsgraden inledningsvis vara låg, till exempel på 25 %-nivå med alltså 75 % förmåga till att försörja sig på arbete.

Men om man då beräknar en sådan ersättning tidigt i ett yrkesliv, varvid den med partiell sjukersättning sedan tillåts arbeta och göra en lönekarriär, men senare i livet sjukdomen hinner ifatt den som drabbats tidigt i livet, så att en uppräknings till högre procenttal av sjukersättning för att kunna fortsätta arbeta överhuvudtaget, ja då beräknas den uppräknade delen av den nytillkomna sjukersättningen på den ingångslön man hade för kanske mycket länge sedan. Alltså utan att ta hänsyn till den löneutveckling som den som har en sådan långsam men progressiv sjukdomsproblematisering borde ha rätt att tillgodogöra sig.

Under alliansregeringens år utreddes detta förhållande med ett uppdrag till Försäkringskassan (Uppföljning av sjukförsäkringens regelverk: sjukersättningen,

dnr 005544-2012). Resultatet av detta var kortfattat att om en enkel förändring gjordes, så att alla som haft en tidig mindre sjukersättning men senare behövde räkna upp denna till att vara mer omfattande, så fick cirka hälften en bättre sjukersättning om hänsyn togs till den löneutveckling som skett. För knappt hälften var det ingen förändring, men för drygt hälften så skulle faktiskt sjukersättningen bli sämre om den nya lönen och inte den tidigare låg till grund för en sådan på nytt fastställd sjukersättningsnivå senare i livet.

Mot denna bakgrund kunde ingen enkel förändring av regelverket göras, då det fanns såväl vinnare som förlorare på en snabb förändring. Men då ännu inget hänt med den situation som trots allt berör människors villkor på ett mycket orättvist sätt med den aktuella problematiken, föreslår jag att ett nytt system införs som inte missgynnar någon i denna situation. Förslaget går ut på att den som skulle vinna på ett nytt system för beräkningsgrund av utökad sjukersättning som tar hänsyn till aktuell lönesituation tillåts följa detta, medan den som skulle gynnas av det rådande systemet tillåts följa detta. På så sätt hamnar ingen mellan stolarna i ett system som redan i början av detta sekel borde genomgått en större förändring för beräkningsgrunderna av erhållande av sjukersättning när denna är partiell men på sikt kan påräknas öka av de medicinska skäl som ofta föreligger i dessa situationer och så redogöras för ovan.

Genom att en reform som denna gynnar arbetslinjen fullt ut även för dem som har behov av viss sjukersättning, så kommer fler snarare än färre att vilja arbeta på den arbetsförmåga man faktiskt har i varje skede under yrkesverksamma år. Onödigt höga och kostsamma nivåer av felaktigt utnyttjande av sjukersättningen kan därmed förväntas minska jämfört med om denna förändring inte införs. Alla vet att det lönar sig att arbeta utan att detta missgynnar ett framtida behov av att möjligen komma att kräva en högre nyttjandegrad av sjukersättning.

Därför blir både individerna som berörs och samhället vinnare på denna reform, som därmed inte beräknas medföra ökade utgifter totalt för samhället annat än att möjligen ses som en mindre investeringskostnad för staten i ett övergångsskede för att sedan vara självfinansierande.

Den aktuella frågeställningen presenterades för socialförsäkringsminister Annika Strandhäll bland annat i en interpellation (2014/15:421) som besvarades av statsrådet i kammaren den 21 april 2015. Av svaret att döma utlovade statsrådet att frågan skulle ses över. När en likalydande motion som denna behandlades av socialförsäkringsutskottet under ett tidigare riksmöte ansåg man därför att motionen kunde avslås trots att man då också konstaterade att Försäkringskassan gör bedömningen att det är rimligt med en ny beräkning av antagandeinkomsten när omfattningen ändras. Att ta hänsyn till den aktuella inkomsten skulle ligga mer i linje med inkomstbortfallsprincipen och vara lättare att förklara för kunden. Det ger bättre förutsättningar att skapa ett förtroende för försäkringen. Ännu har dock inget konkret hänt i ärendet, vilket bland annat äventyrar de många berörda medborgarnas förtroende för sjukersättningssystemet.

I den parlamentariska socialförsäkringsutredningen som också överlämnades till regeringen under våren 2015 fanns inga förslag kring sjukersättningen då detta inte hade ingått i de aktuella direktiven som enbart tog fasta på sjukpenningsdelen av sjukförsäkringen. Utskottet behandlade under föregående riksmöte 2016/17 en likalydande motion, men valde att avslå denna med motiveringen:

Utskottet konstaterar att nuvarande regelverk har nackdelar för vissa personer som arbetar deltid och har sjukersättning på deltid. Det är dock inte självklart hur systemet kan förändras utan att det skapas nya nackdelar. Utskottet förutsätter att

regeringen arbetar med frågan för att kontinuerligt utveckla sjukförsäkringen och öka tryggheten.

Då regeringen förhoppningsvis arbetar med att bereda de förslag kring bland annat ändringar i sjukpenningssystemet som den parlamentariska socialförsäkringsutredningen levererade, är det emellertid av yttersta vikt att inte de uppenbara fel som också finns i sjukersättningssystemet sedan mycket länge skyndsamt rättas till.

Jag vill med denna motion ge regeringen detta tillkänna.

Finn Bengtsson (M)